

BOSHLANG'ICH SINFLARDA EKOLOGIK TA'LIM VA BARQAROR RIVOJLANISH

Sadriddinova Zulfiye Mirzaliyevna

Ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Tojiboyeva Madina To'lanboy qizi

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu tezisdá boshlang'ich sinf o'quvchilariga ekologik tarbiya berish va o'quvchilarni ekologiyaga munosabati, jonli va jonsiz tabiat haqida tushunchalarni rivojlantirish axloqiy va estetik sifatlarni shakllantirish, tabiat bilan qanday munosabatda bo'lishi, ta'lim-tarbiyaviy ishlarning tashkil qilishning o'ziga xosligi bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Аннотация: В данной дипломной работе даны конкретные рекомендации по экологическому воспитанию младших школьников и отношению учащихся к экологии, развитию представлений о живой и неживой природе, формированию нравственных и эстетических качеств, способам взаимодействия с природой, организации учебно-воспитательной работы. данный.

Kalit so'zlar: ekologiya, muhofaza, sayyora, himoya qilish, ekologik muhit.

Ключевые слова: экология, охрана, планета, охрана, экологическая среда.

Kirish: Hozirgi davrda ekologik muammolar global darajada dolzarb masalaga aylanib kelmoqda. Atrof-muhitning ifloslanishi, tabiiy resurslarning kamayishi va ekologik muvozanatning buzilishi insoniyatni jiddiy oqibatlar bilan to'qnash kelishga majbur qilmoqda. Shu sababli, kelajak avlodga ekologik ongni shakllantirish, ularni tabiatni asrashga, tabiat bilan uyg'unlikda yashashga o'rgatish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ekologik tarbiya esa bolalardan boshlab, barcha yoshdagi kishilarga tabiatni sevish va unga g'amxo'rlik qilish ko'nikmalarini shakllantirishning asosiy vositasidir.

Boshlang'ich maktablarda ekologik ta'lim va barqaror rivojlanish. Yangi O'zbekiston va uni barpo etish yo'lida, boshlang'ich sinf o'quvchilarining atrof-muhitga ekologik munosabatini tarbiyalash tizimini rivojlantirish sifat jihatidan jadal borishi va bu borada ekologik kompetentlikni oshirish, atrof-muhitga ekologik munosabatini tarbiyalashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda ekologik ta'limni rivojlantirishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish, dars samaradorligini oshirishda turli xil zamonaviy metodlardan foydalanish, ta'limda o'quvchi shaxsini fikrlashga, o'zgarlar fikrini anglash va shu fikrni og'zaki hamda yozma shaklda savodli bayon eta olishga o'rgatish masalasiga e'tibor ta'limga kirish boshlang'ich maktablarda ekologik ta'limning ahamiyati bilan tanishtirishga qaratiladi. Unda boshlang'ich maktablarning barqaror rivojlanshiga ko'maklashishdagi o'rni ekologik ta'limning yosh o'quvchilar munosabati va xulq-atvoriga tasiri kabi mavzular orqali tushuntirilib boriladi.

Asosiy qism: Hozirgi kunda ijtimoiy muammolarni hal etishning ekologik yo'nalishi tabiatni muhofaza etish tadbirlarni amalga oshirish, hamda mamlakatimiz aholisi sog'ligini saqlash va yaxshilash borasida zamonaviy turdagi texnika va tibbiy jihozlardan foydalanishi bu

sohaning yuksak darajaga chiqarish, mamlakatishizning dolzarb muammo darajasiga chiqarildi va bu borada ko'p ishlar qilinmoqda.

O'quvchi-yoshlarda ekologik madaniyatni shakllantirish tabiatshunoslik va biologiya fanlaridan emas, balkim sinfdan tashqari mashg'ulotlarda bolalarda amaliy bilim hosil qilish darkor. Ayniqsa, ko'p qavatli uylarda turadigan bolalarni imkon boricha ko'prok tabiat qo'yniga sayohatga olib borgan ma'qul. Bunda asosan, atrof-muhit muhofazasi bilan bog'liq tadbirlarni o'tkazish davomida ko'pgina muammolarga oydinlik kiritiladi. O'quvchi-yoshlarni mehnatga o'rgatish va atmosferaga zararli gazlarning qancha miqdori chiqib ketayotganligini ko'rsatish uchun, ishlab chiqarish korxonalariga amaliyotga olib borish zarur. O'zbekiston respublikasida ekologik ta'lim va tarbiyani rivojlantirish sohasida ma'lum tadbirlar o'tqazilmoqda.

Mamlakatimizda ekologik ta'lim-tarbiyani amalga oshirishning uzluksiz konsepsiyasi ishlab chiqilgan. Lekin bu borada kamchiliklar hali ko'p. Jumladan O'zbekiston respublikasining "Tabiatni muxofaza qilish to'g'risidagi" qonunida ushbu masalaga kam o'rin berilgan. Boshlang'ich maktablarda barqaror rivojlanishning. Boshlang'ich maktablarda barqaror rivojlanishning ahamiyati haqida xabardorlikni oshirish orqali ekologik ta'lim hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bu o'quvchilarga o'z harakatlarining atrof-muhitga ta'sirini tushunishga yordam beradi.

Barqaror rivojlanishni boshlang'ich maktab ta'limiga integratsiyalash atrof-muhitga g'amxo'rlik qiluvchi mas'uliyatli fuqarolarni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Bu talabalarni barqaror kelajakka hissa qo'shadigan ongli tanlov qilish uchun bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlaydi. Boshlang'ich maktablarda barqaror rivojlanishga urg'u berish orqali biz bo'lajak yetakchilarimizda atrof-muhitga nisbatan mas'uliyat va hamdardlik tuyg'usini singdira olamiz. Bu yanada yashil va barqaror dunyoga yo'l ochadi. Ekologik ta'limning o'quv dasturlari integratsiyasi. O'qituvchilar amaliy o'rganish tajribasini taqdim etish va ekologik toza loyihalarni tashkil etish orqali ekologiya ta'limning o'quv dasturlarini integratsiyalashuvida muhim rol o'ynaydi. Bunday yondashuv nafaqat o'quvchilarning bilimini oshiradi, balki atrof-muhitga nisbatan mas'uliyat hissini ham uyg'otadi. Ekologik ta'limni boshlang'ich maktab o'quv dasturiga kiritish o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va barqarorlik ongini rivojlantiruvchi, ularni mas'uliyatli global fuqarolar bo'lishga tayyorlaydigan yaxlit ta'lim muhitini yaratadi. Boshlang'ich maktablarda ekologik ta'lim juda muhim, chunki u barqaror rivojlanishni o'quv dasturiga kiritishga yordam beradi. Atrof-muhit mavzularini turli fanlarga kiritish orqali o'quvchilar atrof-muhitni muhofaza qilish muhimligini tushunishlari mumkin. Ekologik ta'limning amaliy o'qitish strategiyalari. Amaliy mashg'ulotlarga, ochiq havoda o'rganishga va interfaol o'rganishga qaratilgan o'qitish strategiyalari o'quvchilarni ekologik ta'limga samarali jalb qilishi mumkin. Yosh bolalarda atrof-muhitga nisbatan mas'uliyat hissini tarbiyalash uchun boshlang'ich maktablarda ekologik ta'lim muhim ahamiyatga ega. Barqaror rivojlanish tamoyillarini o'quv dasturiga kiritish orqali talabalar atrof-muhit muammolarini chuqur tushunishlari va kelajakda atrof-muhitni muhofaza qilish boshqaruvchilari bo'lishlari mumkin. Boshlang'ich sinflarni ekologik toza amaliyotga jalb qilish. Boshlang'ich maktablarda ekologik ta'lim va barqaror rivojlanish ekologik ongli shaxslarni shakllantirish uchun juda muhimdir. Boshlang'ich sinflarni ekologik toza amaliyotga jalb qilish orqali biz kelajak avlodlar uchun atrof-muhitni asrash muhimligini singdiramiz. Ekologik ta'limni o'quv dasturiga kiritish orqali boshlang'ich maktablar

sayyoramiz farovonligiga faol hissa qo'shadigan mas'uliyatli global fuqarolarni tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. Interfaol darslar va amaliy mashg'ulotlar orqali o'quvchilar o'z harakatlarining sayyoraga ta'siri haqida bilib oladilar. Ular chiqindilarni kamaytirish, energiyani tejash va yovvoyi tabiatni muhofaza qilish kabi barqaror odatlarni qabul qilishga da'vat etiladi. Ekologik ta'lim bo'yicha hamkorlik va manbalar. Mahalliy atrof-muhitni muhofaza qilish tashkilotlari va davlat idoralari bilan hamkorlik maktablarga ekologik ta'lim dasturlarini yaxshilash uchun qimmatli resurslar va tajribalarni taqdim etishi mumkin. Ushbu tashqi hamkorlar bilan hamkorlik qilish orqali maktablar turli xil ta'lim imkoniyatlarini va haqiqiy dunyodagi atrof-muhit tashabbuslariga kirishni taklif qilishlari mumkin. Qo'riqxonalar, bog'lar va ekologik toza ob'ektlar kabi resurslardan foydalanish talabalar uchun o'quv tajribasini boyitishi mumkin. Ushbu manbalar talabalarni barqaror rivojlanishni rag'batlantirish uchun juda muhim bo'lgan atrof-muhitni qadrlash va faol himoya qilishga ilhomlantiradigan amaliy o'rganish tajribasini yaratadi. Boshlang'ich maktablarda ekologik ta'lim kelajakda barqaror rivojlanish tarafdorlarini etishtirish uchun muhim ahamiyatga ega. Atrof-muhit muammolarini boshqarish va tushunish tuyg'usini tarbiyalash orqali talabalar sayyoramizni himoya qilishda faol ishtirok etishlari mumkin. Ekologik ta'limda baholash va baholashni kiritish. Ekologik ta'limga baholash va baholashni kiritish barqarorlik va ekologik ongini rag'batlantirish maqsadlariga erishishni ta'minlaydi va takomillashtirish va kelajakni rejalashtirish uchun qimmatli tushunchalarni beradi. Boshlang'ich maktablarda ekologik ta'lim barqaror rivojlanishni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Bu yosh talabalarda atrof-muhitga nisbatan mas'uliyat va xabardorlik tuyg'usini shakllantirishga qaratilgan. Baholash va baholash ekologik ta'limning zarur tarkibiy qismidir. Ular o'quv dasturining ta'sirini va barqarorlik bilan bog'liq bilim va qadriyatlarni berishda o'qitish usullarining samaradorligini o'lchashda yordam beradi.

Xulosa: Ekologik bilimning yuksalishi maktab o'quvchilarining ekologik ta'lim va madaniyat darajasiga bog'liq. O'zbekiston davlat mustaqilligi tiklanganidan so'ng tabiatni himoya qilish va ekologik ta'lim sohasida ekologik qonunchilik va qabul qilingan qarorlar ushbu muammoni hal etishda muhim qadam bo'lmoqda. Milliy ta'lim konsyepsiyasida yosh avlodga ekologik ta'lim va tarbiya berishga ham alohida e'tibor qaratilgan. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga barqarorlik qadriyatlarini singdirishda ekologik ta'lim hal qiluvchi rol o'ynaydi. Barqaror rivojlanishni o'quv dasturiga kiritish orqali biz yashil kelajak uchun poydevor yaratmoqdamiz. Barqaror amaliyotlarga e'tibor qaratgan holda, boshlang'ich maktablar kelajak avlodni ekologik boshqaruvchi bo'lishga ilhomlantirishi mumkin, bu esa kelajak avlodlar uchun yanada barqaror va ekologik toza kelajakka olib keladi.

Amaliy mashg'ulotlar va real misollar orqali boshlang'ich sinflarni sayyoramizga g'amxo'rlik qilish muhimligini va ularning harakatlarining ta'sirini tushunishlari mumkin. Bu atrof-muhit muammolariga nisbatan mas'uliyat va faollik ongini rivojlantirishga yordam beradi. Biz tabiat bilan uyg'unlikda yashashimiz kerak. Shu bois umumta'lim maktablarining o'quvchilarini ekologik savodli va madaniyatli tarbiyalash bugungi kunning dolzarb masalasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Norbo'tayev X.B. Maktab o'quvchilarida ekologik tafakkurni tabiiyfanlararo sinxron va asinxron aloqadorlikda rivojlantirish metodikasi (biologiya, kimyo, fizika o'quv fanlari misolida). Monografiya. -Toshkent: "Yangi nashr", 2019. -2020
2. Saydamatov F.R. Maktab geografiya ta'limida ekologik o'lkashunoslik vositasida o'quvchilarning ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirish metodikasi: pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori.
3. Эшбоева С. и др. Бошланғич таълимда экологик таълим-тарбияни шакллантиришда креативликни такомиллаштириш методика
4. Nevzorova A.V. Kichik maktab o'quvchilarini sinfdan tashqari mashg'ulotlarda ekologik ta'limning natijalari /A.V. Nevzorova // Yaroslavl pedagogika byulleteni. - 2017.
5. Sergeeva B.V. Sinfdan tashqari mashg'ulotlarda kichik maktab o'quvchilarining ekologik bilimlari asoslarini shakllantirish / B.V. Sergeeva, A.S. Stanina // Fan va ta'lim istiqbollari. -2018. - No 1. - B. 89-97.
6. Xaritonova L.Yu. Bolalar uchun qo'shimcha ta'lim sharoitida maktabdan tashqarimashg'ulotlarda ekologik madaniyat darajasini oshirish dasturini tasdiqlash natijalari / L.Yu. Xaritonova // Perm davlat gumanitar-pedagogika universiteti axborotnomasi. Seriya No 1. Psixologiya va pedagogika fanlari. - 2017. - No 2. - S. 64-71
7. Tsagaraeva E.F. Maktabdan tashqari mashg'ulotlar doirasida kichik yoshdagi maktab o'quvchilarini ekologik tarbiyalash / E.F. Tsagarayeva // Ilmiy tadqiqotning azimuti: pedagogika va psixologiya. - 2018. - No 4. - B. 228 - 230.
8. Bozorova N. Barkamol avlod tarbiyasida ekologik talimning ahamiyati. Ilm – fan va taraqqiyot. Ilmiy – amaliy konferensiya materallari. – Qarshi QDU, 2005. 170-172 Bozorova N. Uzluksiz ta'lim jarayonida masofaviy o'qitish metodi asosida talabalarda ekologik madaniyatni shakllantirishning ahamiyati. // Uzluksiz ta'lim j.2006. № 3. 34-39 b.
9. Shirinov M.K. O'quvchilarga ekologik tarbiya berishda bahs-munorazali darsdan foydalanish texnologiyasi.
10. Kistaubayev S.U. Shaxs ekologik dunyoqarashini shakllantirishda milliy qadriyatlarning roli. Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Samarqand, 2019. –B.18.
11. Mirzaliyevna, S. Z., & Munisa, J. R. (2024). BOSHLANG 'ICH SINIFLARDA TA'LIM VA TARBIYA JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O 'RNI. Kokand University Research Base, 404-408.